

În cursul anului 1874, Volov devine președintele comitetului revoluționar din Șumla. În această calitate a făcut câteva călătorii la București, participând la reînființarea comitetului central revoluționar bulgar din capitala României. În vara anului 1875, intrând în conflict cu autoritățile otomane, Panaiot Volov trece Dunărea în România împreună cu P. Enceve. La București, cei doi revoluționari inițiază o adunare în casele lui D. Țenovici, cu care prilej se reînființează comitetul central bulgar secret, fără participarea lui Karavelov¹.

Scrisorile lui P. Volov către unchiul său conțin și date privitoare la viața și activitatea sa. În biografia lui Petko Teofilov despre Panaiot Volov, scrisă la împlinirea a 120 de ani de la nașterea acestuia din urmă, se spune că Volov a fost primit la București de unchiul său în 1867, însă nu se știa — autorului bulgar lipsindu-i tocmai scrisorile pe care le publicăm — anul școlar când Volov a intrat la pensionul din Nikolaev, deoarece inițial el a învățat ceva timp la Bolgrad². În scrisoarea lui T. Minkov, directorul școlii din Nikolaev, cu data de 25 martie 1872, se spune că Volov a intrat în școală în anul 1869. Deci, în anul școlar 1868—1869 a învățat la Bolgrad³.

Scrisorile de față mai dezvăluie și unele aspecte necunoscute în legătură cu moștenirea lui Marinco Benli. Această moștenire era așteptată de cei care pregăteau răscoala ce urma să izbucnească în aprilie 1876. Acest fapt e atestat și de documente. Astfel, în scrisoarea trimisă de la Giurgiu⁴, de Panaiot Volov lui Todor Peev la Brăila, cu data de 10 decembrie 1875, el scrie textual: «proprietatea lui moș Marinco nu este încă pusă în ordine și de aceea moștenirea va rămâne pentru mai târziu și asta, cine știe dacă o vom apuca»⁵. Formula: «dacă o vom apuca» exprimă îndoiala celor care pregăteau răscoala din primăvara anului 1876 că formalitățile legate de această moștenire nu vor putea fi terminate până atunci. Realitatea a dovedit că îndoielile lor au fost pe deplin justificate.

Cererile de ajutor, pe care Benli le-a primit din partea compatrioților săi n-au rămas fără ecou. Un document valoros, în legătură cu această chestiune, se păstrează în copie la Arhivele Statului din București. Este vorba de copia testamentului redactat de M. Benli la 28 martie 1871. Dispunind de o mare avere imobilă, Benli a lăsat-o în întregime în scopuri de binefacere. Printre altele, testatorul dispune ca, după moartea lui, casele pe care le avea la Șumla (Bulgaria) să fie transformate într-o școală care să-i poarte numele.

Desigur că la acest lucru se referă scrisoarea lui R. N. Blăskov, din 9 martie 1872, prin care îl roagă să se ducă la Șumla, spre a se putea începe construcția școlii (Anexa 4). Din păcate, moartea îl surprinde pe M. Benli la București în 1875, fără să fi putut pleca în Bulgaria⁶.

Testamentul lui Benli mai prevede și alte legăte în favoarea școlilor din ținutul Șumla, bisericii bulgare din București, tinerilor bulgari trimiși la învățătură în diferite centre din Europa și Societății bulgare din București, — toate «pentru înflorirea și prosperitatea nației bulgare»⁷. Din motive care nu se cunosc încă, autoritățile românești n-au legalizat acest testament și se pare că legatarii n-au beneficiat de pe urma acestor donații.

Anexe

Драги ми Чичо Маринчо!

В Букурещ

Как е мъчно за един син, ви сами можете да знаите от младостă си, дето не са е виждал с родителите си в растояние на пет години, а колко е оше по мъчно, дето не получава писма от тях често. Аз от както съм излязъл от Шюмен до сега получих толкози едно писмо от родители. Не ми беше толкози мъчно, како бях при вас, ви като да бяхте мой утешител, защото аз като бях при вас, струваше ми се, че бях при родителите си. От като са разделих от вас почна (х) третъята година, начна да ми става по мъчно от ден на ден и ми са пробуди живо воспоминание към родители към вази към братя и сестри, като да сам се разделил

¹ Dimo Minev, *Petar Enchev секретарят на последния революционен комитет преди освобождението* în «Istoričeski pregled», 1947, 2, p. 242—244. Vezi și M. Iv. Markovski, *Спомени и очерки*, Loveci, 1925, p. 36—39; *Освобождение Болгарии от турецкого иго*, Moscova, 1961, I, p. 71, 72, 92 și 678.

² Petko Teofilov, *Panaiot Volov. Биографичен очерк*, Sofia, 1959, p. 12.

³ Ibidem.

⁴ *Априлско въстание...* I, p. 47.

⁵ Todor Peev Stoianov, la data aceasta învățător în Brăila, s-a născut pe la 1840 în orașul Etropole (Bulgaria). A fost membru în comitetul revoluționar din orașul său natal, în perioada când Vasil Levski a activat în Balcani. De asemenea, Peev a făcut parte și din comitetul central revoluționar bulgar, participând și la pregătirea răscoalei antiotomane din aprilie 1876. (Vezi *Априлско въстание...*, I, p. 615).

⁶ *Априлско въстание...* I, p. 596.

⁷ *Arh. St. Buc.*, Ministerul de Interne, 1880, 31, f. 11—12.